

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

**İNSAN HAKLARINI İNCELEME
KOMİSYONU**

**MÜLTECİ HAKLARI
ALT KOMİSYONU**

ALT KOMİSYON TUTANAKLARI

23.06.2016 Tarihli Alt Komisyon Toplantı Tutanağı

23 Haziran 2016 Perşembe
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 11. 39
BAŞKAN: Atay USLU (Antalya)

BAŞKAN – Sayın milletvekillerim, değerli konuklar; hoş geldiniz.

Toplantımızı açıyoruz.

Şimdi, bugün Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Türkiye Misyon Şefi Sayın Moreau’yu dinleyeceğiz. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğinin Türkiye’de yaptığı çalışmalarla ilgili bize bilgiler verecekler, fikir teatisinde bulunacağız. Ondan önce kendilerine bizim Komisyonumuzla ilgili birkaç bilgi vermek istiyorum.

Komisyonumuz İnsan Hakları İnceleme Komisyonu altında kurulmuş bir Komisyon. Mecliste bulunan CHP, HDP, MHP ve AK PARTİ’nin ortak kararıyla kurulmuş ve bu partilerden milletvekili üyelerin olduğu bir Komisyon. Farklı kurumların yetkililerini dinliyoruz konuyla ilgili ve ardından da tabii ki sahada incelemeler yapıyoruz. Bundan sonraki hedefimiz –başaramadık ama- Avrupa’daki sığınmacıların durumu ve oradaki politikalarla ilgili incelemeler yapmak niyetindeyiz, düşüncesindeyiz uluslararası ilişkiler el verdiği süre içerisinde. Adımız Mülteci Alt Komisyonu olsa da daha çok Suriyeli sığınmacılara yönelmiş durumdayız ama tabii, Suriyeli sığınmacılar dışındaki sığınmacılarla ilgili sahada gördüğümüz herhangi bir tespit varsa onlarla ilgili de çalışmalar yapıyoruz.

Bunun dışında ben şunu Komisyonumuzun da dikkatine çekmek istiyorum, birkaç husus var: Şimdi, geçen hafta Avrupa medyasında yer alan birkaç husus var. Avrupa’ya giden sığınmacıların yoğun bir şekilde din değiştirdiğiyle ilgili bilgiler geliyor bize. Bunun sebebi belli tabii ki: Din değiştirdikleri zaman mülteci statüsünü veya ikincil koruma statüsünü daha kolay alabilecekleri. Nitekim bu bilgiyi Almanya’da Evanjelik Kilisesi yetkilisi, papazı açıkladı, dedi ki: “İnsanlar kimliklerinde din hanelerinde ‘Hristiyan’ ibaresi yer alsın diye dinlerini değiştiriyorlar ve değiştirdikten sonra da biz onlara âdeta bir referans oluyoruz ve mülteci statülerine ulaşmaları daha kolay oluyor.” Yine, Aşağı Saksonya Eyaleti’nde böyle bir durum yoğun bir şekilde gözüküyor Almanya’da ve Danimarka’nın –çok ilginçtir- Holstebro diye bir kasabası var Midtjylland bölgesinde. O bölgede de çok yoğun bir şekilde din değiştirmeler gözüküyor. Aslında tabii ki bunlar bir entegrasyon politikası değil oraya giden insanlarla ilgili, bir yerleştirme politikası değil, âdeta bir asimilasyon politikası. Entegrasyonun mutlaka asimilasyondan ayrılması lazım. Bu anlamda daha çok şahsi olarak seslendirdiğim haftalık bir söylemimiz var, 1951 Cenevre Sözleşmesi’nin artık sığınmacı hareketlerini yönetemediğini düşünüyoruz. Bunun için yeni bir uluslararası sözleşmeye ihtiyaç var. Özellikle entegrasyon politikalarının da ilkelerinin de belirlendiği bir sözleşmeye ihtiyaç olduğunu düşünüyoruz. Bu anlamda sığınmacılarla ilgili çalışmalar uluslararası anlamda yetersiz ama düzenli göçmenlerle, özellikle göçmen işçilerin yakınlarıyla ilgili çalışmaların daha geniş olduğunu görüyoruz. En azından onların örnek alınması gerektiğini, göçmen işçilerle ilgili imzalanmış göçmen işçilerin hukuki statüleri ve göçmen işçilerin aile fertlerinin haklarının korunmasına dair sözleşmelerin 1990 tarihli daha ileri seviyede olduğunu, bu sözleşmedeki hükümlerin de artık sığınmacılar ve mülteciler için de uygulanması gerektiğini düşünüyoruz. Sembolik olarak da, gelin, bu sözleşmeyi Türkiye’de Anadolu’da Antep’te hazırlayalım, Urfa’da hazırlayalım, hatta ismi de “Antep Sözleşmesi” olsun dedik. Bu konuda da tabii ki uluslararası inisiyatiflerden destek beklediğimizi ifade ediyorum.

Sizi dinleyelim. Öncelikle herhâlde bir sunum yapacaksınız, ardından soru-cevap şeklinde devam edebiliriz.

Buyurun.

BM MÜLTECİLER YÜKSEK KOMİSERLİĞİ TÜRKİYE TEMSİLCİSİ PASCALE MOREAU – Saygıdeğer Başkanım, sayın milletvekilleri, alt komite üyeleri; öncelikle size çok teşekkür etmek istiyorum özellikle bu mübarek ramazan ayında bizi buraya davet ettiğiniz için. Hepinize hayırlı ramazanlar diliyorum.

Hem Türkiye Büyük Millet Meclisini hem İnsan Hakları Komisyonunu bu mülteci haklarıyla ilgili komisyonu, alt komisyonu kurdukları için tebrik etmek istiyorum. Bu, diğer ülkelerde çok nadiren görülen bir komisyon türü ve bizim için, Mülteciler Yüksek Komiserliği için çok olumlu bir durum, çok takdir edilesi bir durum. Aynı zamanda, bizim için sembolik olarak önemli bir haftada, Dünya Mülteciler Günü’nün anıldığı, mültecilere saygının bildirildiği bir haftada buraya davet edilmiş olmamız da ayrıca çok özel bir durum.

Dünya Mülteciler Günü, bizim için, kutlanılan bir gün değil, kutlanılan bir an değil ama bu bizim için bir durmak, bir adım geriye gidip düşünmek, bu dünyadaki en hassas durumda olan kişilerin durumları hakkında daha derin düşünmek, onların dayanıklılığı ama aynı zamanda ev sahipliği yapan ülkelerin de cömertliği, eli açıklığı konusunda tekrar düşünmek ve bunu takdir etmek için önemli bir gün.

Şimdi, müsaade ederseniz konuşmama devam etmeden önce beş dakikalık bir video göstermek istiyoruz. Bu video, dünyada mültecilerin, yerinden edilmiş kişilerin durumunu çarpıcı bir şekilde gösteren bir video. Daha sonra sunumuma devam edeceğim hem Türkiye’deki durumla ilgili, Türkiye’nin oynadığı rolle ilgili ve Birleşmiş Milletlerin burada yaptıklarıyla ilgili.

(Mültecilerle ilgili kısa bir film izletildi)

BM MÜLTECİLER YÜKSEK KOMİSERLİĞİ TÜRKİYE TEMSİLCİSİ PASCALE MOREAU – Çok teşekkürler bu videoyu izlememize müsaade ettiğiniz için. Bunun özellikle Türkiye’de görünmesini istedim çünkü Türkiye yaklaşık iki yıldan bu yana dünyada en yüksek sayıda mülteciye ev sahipliği yapan ülke. Burada gördüğünüz rakamlar, Türkiye’de 2,5 milyon olduğunu söylüyor, 2015 sonu raporu da. Ama, 2015 yılı sonuyla bugünkü rakamlar tabii farklı, bu rakamlar yükseliyor.

Yine aynı raporda, 2015 yılı raporunda bizim için çok rahatsız edici rakamlardan bir tanesi, dünyada yaşayan her 113 kişiden birinin yerinden edilmiş kişi olması durumu. Bu, bizim açımızdan gerçekten bir felaket durumu, bu kadar yüksek sayıda yerinden edilmiş kişi.

Tabii, bu felaket hikâyeleri içinde çok iyi birtakım işaretler de var. Bunlardan en öncelikli olanı, ev sahipliği eden toplumların, ülkelerin ve devletlerin mültecilere göstermiş oldukları inanılmaz miktardaki destek. Burada kayıtlara geçmesini arzu ediyorum; UNHCR, Türkiye’deki insanlara en derin ve en samimi takdirlerini sunuyor. Çünkü, Türkiye uzun yıllardan beri sadece Suriyeli değil, birçok milletten mülteciye son derece eli açık, cömert ve duygularını paylaşıp bir biçimde ev sahipliği yapan bir ülke.

Bu kapsamda, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği kimdir, nedir, ne yapar, bundan bahsetmek istiyorum. BM Mülteciler Yüksek Komiserliği, İkinci Dünya Savaşı’nın sonunda, 1950 yılında uluslararası camia tarafından kurulmuş bir Birleşmiş Milletler kuruluşu ve çok önemli iki görevi yerine getirmek üzere oluşturulmuş bir Birleşmiş Milletler örgütü. Bunlardan birincisi, mültecilere uluslararası koruma sağlamak veya sağlanmasına katkıda bulunmak, sağlanmasını temin etmek; bir diğeri de mülteciler için kalıcı çözümler bulunmasında yardımcı olmak. Bu manada çok özel bir yetki alanı var UNHCR’in, Mülteciler Yüksek Komiserliğinin. Biz tamamen insani ve siyasi olmayan bir BM kuruluşuyuz.

Bu manada, biz 1951 Sözleşmesi'nden daha önce kurulmuş bir örgütüz. Bu 1951 Sözleşmesi ve ona bağlı 1967 Protokolü, mülteci koruması konusunda kabul edilmiş iki temel belge, uluslararası belge. Tabii, sizin de dediğiniz gibi, bu sözleşme, mülteci sorunlarıyla ilgili her yaraya bir çare, bir merhem olamıyor ama -bir evin temeli gibi düşünebiliriz- mülteci koruma sisteminin temelini oluşturan uluslararası belgeler bunlar. Bunu destekleyici, yine, farklı Birleşmiş Milletler belgelerinin, anlaşmalarının yanı sıra birtakım çok taraflı ya da iki taraflı anlaşmalar da sistemi destekleyecek şekilde yer alıyor.

Bu anlamda, mülteci koruma sistemi çok dinamik bir prensipler bütünü aslında. Uluslararası alanda gelişmeler yaşandıkça, durumlar değiştikçe, normlarda, kavramlarda değişiklikler vuku buldukça yeni prensiplerle, yeni belgelerle desteklenmesi gereken bir alan. Örneğin genel şiddet durumundan kaynaklanan mültecilik durumları ya da devlet dışı aktörler tarafından gerçekleştirilen zulüm gibi konular 1951 sözleşmesinde yer almayan konular. Daha sonraki yıllarda, 1951'den sonra geçirdiğimiz yıllarda bu olaylar ortaya çıktıkça sisteme bu manada eklemeler yapıldı.

Tabii, çok sayıda çeşitli Birleşmiş Milletler kuruluşu var. Bu açıdan baktığımızda, mesela mülteci çocuklarla ilgili UNICEF'in Birleşmiş Milletler Çocuk Fonu'nun da aktif olduğunu görebilirsiniz ya da kültür konularında UNESCO gibi kuruluşlar. Ancak mülteciliğin bütün alanlarında uluslararası camia tarafından yetkilendirilmiş olan tek kurum UNHCR yani Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği ve aynı zamanda bir mültecilik durumunda diğer Birleşmiş Milletler kuruluşlarının aktivitelerine de liderlik etmek ve koordine etmek konusunda da UNHCR tam yetkili.

Biz elli beş yıldan daha uzun bir zamandır Türkiye'de çalışmalarımızı devam ettiriyoruz yani Suriye krizinin ortaya çıkmasından çok daha önceki yıllardan beri Türkiye'de hem yetkili makamlarla hem Türkiye'deki değişik kurumlarla çalışmalarımızı yürütüyoruz. Çünkü Türkiye Suriyelilerden önce de birçok millettten mülteciye ev sahipliği yapan bir ülkedi. Dolayısıyla bütün geçtiğimiz yıllarda biz hem tecrübemizi, uzmanlığımızı hem de doğrudan yardımlarımızı Türkiye'de devlet kurumlarına, yetkili kurumlara destek amacıyla sunmaya çalışıyoruz.

Bütün bu yaptıklarımızı da, tabii, Türkiye'yle bir ortaklık ve eşgüdüm içerisinde gerçekleştiriyoruz. Bu ortaklıktan bahsederken çok büyük takdirle söylemeliyim ki Türkiye hem bölgede hem dünya çapında koruma sistemleri ve cömertlik konusunda yaptığı atılımlarla çok öne geçmiş bir ülkedir. Mülteciler zaman içinde yıllar geçtikçe daha fakirleşiyorlar, durumları daha hassaslaşıyor. Özellikle kendileri için kalıcı çözümlerin bulunmasının söz konusu olmadığı ya da geciktiği durumlarda bunlarla içinde bulundukları durumla baş etmekte güçlük çekmeye başlıyorlar. Bütün bölgede de bunu gözlemleyebiliyoruz.

Bu manada, herkesin en büyük önceliğinin kamplar dışında, şehirlerde ya da şehir yakınlarında, ilçelerde, kamp dışında yaşayan kişilerin yaşam koşullarını güçlendirme olduğu konusunda fikir birliğine varması gerekiyor. Çünkü mültecilerin büyük bir çoğunluğu kamp dışı ortamlarda yaşıyorlar şehirlerde ya da kasabalarda, köylerde. Bunun gerçekleştirilebilmesi için en önemli konu ilgili bakanlıklar arasında eş güdümün sağlanabilmesi, her alanda bu yaşam kaynaklarının geliştirilmesi, eğitim, çocuk koruması, Medeni Kanun çerçevesinde haklara erişimin sağlanabilmesi gibi konularda bütün ilgili bakanlıkların ve birimlerin eş güdüm içinde çalışmasına ihtiyaç var.

Türkiye'nin göstermiş olduğu kararlılık bugüne kadar çok önemli, çok öne çıkan bir kararlılık mültecilerle ilgili çalışırken. Bunun uzun vadede devam edebilmesi için birbirine bağlı ulusal politikaların mutlaka gözden geçirilmesi ve geliştirilmesine ihtiyaç var.

Aynı zamanda mülteci konusunun ne kadar karmaşık bir konu olduğunun farkındayız ve bu karmaşık konu kendisi gibi karmaşık çözümler gerektiriyor pek çok konuyu içinde barındırın.

Biz her zaman mülteci krizlerinin siyasi çözümlerle ancak çözülebileceği kanaatindeyiz ve bu çözümlere erişilene kadarki dönemde UNHCR ve diğer insani kuruluşlar sadece destek vermeye devam edebilirler ve aynı şekilde, kendileri için kesin çözümler, siyasi çözümler bulunana kadar mültecilere ev sahipliği yapan başlıca ülkeler Türkiye gibi ama aynı zamanda, Kenya, Sudan, Lübnan, Ürdün, Pakistan, İran gibi ülkelere uluslararası manada daha fazla dayanışma sağlanması ve daha adil bir biçimde sorumluluğun paylaşılmasına ihtiyaç bulunmaktadır.

Burada tabii, en büyük çelişki şu anda dünyada verilmekte olan uluslararası destek tarihte hiçbir zaman olmadığı düzeyde aslında. Bu hem mali destek manasında hem de yeniden yerleştirme yerleri manasında hiçbir zaman bu kadar yüksek miktarda bir uluslararası destek sağlanmadı. Ama tabii, ihtiyaçlar o kadar anormal düzeyde artıyor ki, büyük bir hızla artıyor ve daha genişliyor, hem mültecilere hem ev sahibi ülkelere bu verilen destek maalesef yeterli olamıyor.

Bu kapsamda, dünyada en yüksek sayıda mülteciye ev sahipliği yapan ülke olarak Türkiye'nin önümüzdeki aylarda, 19 Eylülde Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri tarafından düzenlenen küresel zirveye en üst düzeyde katılımı gerçekten çok büyük önem arz etmektedir. Çünkü orada sadece mültecilere destek veren uluslararası camianın sesini değil en büyük ev sahipliği yapan en büyük ülkelerin sesinin daha kuvvetli biçimde duyurulmasının sağlanması, bu uluslararası camianın katkısına ve sorumluluğun küresel olarak daha adil biçimde paylaşılmasına çok büyük katkıda bulunacaktır.

Türkiye'de ne yapıyoruz Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği olarak? Dedğim gibi, elli beş yıldan daha uzun süredir burada çalışıyoruz ve şu anda Birleşmiş Milletler kuruluşları arasında Türkiye'nin en büyük donörü biziz, UNHCR. Tabii, ne yapsak bu ihtiyaçların tamamını ya da bir bölümünü karşılamaya yeterli değil ama geçtiğimiz beş yıl içinde sistemli olarak bu desteğimizi artırdık ve çok yüksek düzeylere getirmeye çalıştık. Tabii, burada önemli bir nokta: Biz Birleşmiş Milletler bütçesinden neredeyse hiçbir pay almıyoruz, tamamıyla bizim bütçemiz, ülkelerin gönüllü katkıları ve özel sektör ya da özel şahısların katkılarıyla oluşuyor.

Biz uzmanlığımız ve operasyonel kapasitemiz çerçevesinde Türkiye'de hem ilgili makamlara, ilgili kurumlara hem de bazı sivil toplum kuruluşlarına doğrudan katkıda bulunuyoruz hem Suriyeliler hem Suriyeli olmayan mültecilerle ilgili olarak. Bunları çok kısaca size sunmak istiyorum. Tabii, yaptığımız işlerin tamamı değil ama birkaç başlık verebilmek açısından. Yaptığımız en önemli işlerden bir tanesi burada, kapasite geliştirme ve oluşturma faaliyetlerini yerine getirmek. Uzmanlık kapsamında teknik destek sağlıyoruz. Bunun yanı sıra, kayıt konusunda destek vermeye çalışıyoruz. Bu hem kayıt için "hardware", "software" desteği olabilir, alt yapı desteği... Birtakım tırlar, kayıt tırları sağladık, aynı zamanda yasama konusunda, yine, uzmanlığımızı paylaşmaya çalışıyoruz birtakım temel yasaların hazırlanması konusunda. Bu konuda, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'yla ilgili çok yakın çalışmalar yürüttük. Kapasite oluşturma aktiviteleri, seminerler, yine, uzmanların sağlanması, çalıştaylar düzenlenmesi, el kitapları hazırlanması. Bunları diğer bütün ilgili bakanlıklarla yani hizmet sağlayıcı bakanlıklarla yapıyoruz onların talebi üzerine. Sağlık Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı son dönemde yaşam kaynaklarıyla ilgili olarak, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığıyla bir tarz teknik malzemelerin ya da referans malzemelerinin hazırlanmasında çalışıyoruz. Bu işlerimizin büyük kısmını Göç İdaresi Genel Müdürlüğüyle çok yakın çalışma için de yapıyoruz tabii.

Bir diğer önemli konu da mülteci statüsü belirlemesi. Suriyeli olmayan sığınmacılar için mülteci statüsü belirlenmesini UNHCR gerçekleştiriyor. Ancak şu anda çok yapıcı bir diyalog içindeyiz ilgili bakanlıklarla. Bu, statü belirleme konusunda daha yakın çalışmak ve statü belirleme işinin ilgili kurumlarca gerçekleştirilmesinin ileriki dönemde mümkün olması için çok yapıcı bir diyalog içindeyiz.

Çalışmalarımızın bir diğer ayağı da operasyonel manada yardım sağlamak, destek sağlamak. Tabii, kamplara desteğimiz devam etse de esas faaliyetlerimizi kamp dışına yoğunlaştırmış durumdayız. Kamplar konusunda yıllardan beri AFAD’la çok yakın bir çalışma yürütüyoruz. Kamplara gıda dışı malzemelerin sağlanması, kışlık destek sağlanması, aynı zamanda su ve sanitasyon konusunda konteynerler verilmesi gibi desteklerimiz devam ediyor.

Kamp dışındaki mültecilerle ilgili olarak ortaklarımız kanalıyla çalışıyoruz. Bunlar, sivil toplum kanadından ortaklarımız, sizin tanıyabileceğiniz, Sığınmacı ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği ya da IMPR gibi çok sayıda kuruluşla bir arada çalışıyoruz.

Buradaki en büyük önceliğimiz, tabii, erişimin sağlanması, bu kişilere, mültecilere bir şekilde erişilmesi, ulaşılması ve hizmetlere erişimlerini kolaylaştırıcı çalışmalar yapılması. Bunu, kurduğumuz toplum merkezleri, çocuk dostu merkezler kanalıyla ya da en hassas durumda olan kişilere nakit yardımı kanalıyla yapıyoruz. Aynı zamanda, bu toplum merkezlerinde farklı faaliyetler de yürütülüyor dil eğitimleri gibi, mesleki eğitimler gibi.

Türkiye’de aynı zamanda, bir acil durum müdahale kapasitemiz de mevcut. Bunu AFAD’le ve Kızılay’la çok yakın çalışma içinde yürütüyoruz. Özellikle, kamplara gıda dışı malzemelerin sağlanması gibi yardımlar ama bunun yanı sıra koordinasyon tirlarının AFAD’a sağlanması gibi faaliyetlerimiz oldu acil durum kapasitesini geliştirmek açısından.

Diğer alanlarda da doğrudan desteklerimizi ve iş birliğimizi devam ettirmeye çalışıyoruz. Örneğin, Milli Eğitim Bakanlığıyla çok yakın iş birliği içinde çalışıyoruz. Tüm yaşlardan kişilerin Türkçe öğrenmesinin sağlanması için Türkçe kurslarının sunulması, burslar, eğitim malzemelerinin ve öğretmenlere öğretim malzemelerinin sağlanması gibi konularda iş birliği yapıyoruz.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığıyla, yine, yakın bir iş birliği içindeyiz. Özellikle son dönemde çalışma izinleri hakkında bir bilinçlendirme sağlanması, insanlar nasıl bu çalışma iznine başvuruda bulunacaklar, nasıl erişebilirler gibi konularda bilinçlendirme sağlanması. Yine, İstanbul’da IMC’yle beraber bir yaşam kaynaklarına erişim için bir merkez kurduk. Burada, inkübatörlerin, yine, insanlara danışmanlık sağlanması, iş kurmak isteyenlere danışmanlık sağlanması mümkün. 9 ilde “help desk” -yardım masaları- kuruldu, yine, çalışma izinleri konusunda yardım sağlayacak, danışmanlık hizmeti verecek.

Sağlık Bakanlığıyla çok yakın çalıştık. Özellikle illerde hem mültecilerin hem de o illerde yaşayan kişilerin, tabii, kapasitenin üstünde hizmet vermek zorunda kalmasıyla yaşanan problemlerin üstesinden gelmesi için hem gezici hem prefabrik sağlık merkezlerini Sağlık Bakanlığına sağladık. Bunun yanı sıra, ambulans desteğinde bulunmaya çalıştık.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığıyla görüşmelerimiz devam ediyor. Hem psikososyal destek hem çocuk koruması hem de toplumsal cinsiyete bağlı şiddet konusunda destek sağlayabilmek için.

Çalışmalarımızın çok ağırlıklı olduğu alanlardan bir diğeri de mülteciler için kalıcı çözümler sağlanmasına katkıda bulunmak. Bu manada, bazı mültecilerin üçüncü ülkelere yeniden yerleştirilmesinin sağlanmasına yardımda bulunuyoruz, katkıda bulunuyoruz.

Buradaki öncelikli görevimiz, bizim, tabii, ülkelerle, yeniden yerleştirme ülkeleriyle daha artan bir şekilde savunuculuk yapmak. Önünüzdeki dosyalardaki küresel trendler, küresel eğilimler raporunda göreceksiniz. Bu manada, yeniden yerleştirme ihtiyaçları gerçekten inanılmaz bir düzeyde. 2015 yılı bizim için rekor kırılan bir yıl oldu. 100 bin mültecinin yeniden yerleştirilmesi sağlandı dünya çapında ama tabii, 65 milyonluk bir mülteci nüfusuna baktığımızda, 100 bin ne kadar yükselse de ne kadar artsa da hiçbir zaman yeterli olmayacak bir rakam ama bu rakamlar artıyor, ülkelerin verdikleri yeniden yerleştirme yerlerinin sayısı artıyor. Bizim görevimiz, dünya çapında bunun savunuculuğunu yapmak. Benim kişisel olarak görevim de bu yerlerden daha fazla miktarının Türkiye’ye verilmesini sağlamak.

Yine, baktığımız zaman, geçtiğimiz yıl Türkiye için ayrılan yeniden yerleştirme yerleri 18 bin kişiye 2016 için, bu yıl için 27 bine yükselmiş durumda ve ümit ediyoruz ki bu rakamlar çok daha yükselecek.

Tabii, yeniden yerleştirme mültecilerin bütün sorunlarına çare olacak ya da tüm mültecilerin sorunlarına çare olacak bir sistem değil, sadece bazı mülteciler yeniden yerleştirmeden faydalanabiliyor. Önemli olan, bu konuda seçilecek kişilerin ya da yeniden yerleştirilecek mültecilerin tespiti konusunda tarafsız ve iyi kurulmuş, iyi temelli sistemlerin kurulması ve bunda da bizim, yine, yeniden yerleştirme konusundaki ikinci önemli görevimiz, ülkelerle yeniden yerleştirme sistemleri ve kriterinin tespiti konusunda çok yakından çalışmak ki bu sistemler, gerçekten, insani ihtiyaçlar bazında çalışan sistemler olsun.

Tabii, bu insani ihtiyaçlar bazında yeniden yerleştirilecek kişilerin tespit edilmesi konusunda UNHCR için bu sistem çok sarıh. 6 temel kriter var; tıbbi ihtiyaç içindeki kişiler, işkence mağdurları, yasal veya fiziksel koruma ihtiyacı içinde olan kişiler, aile birleştirmesi, risk altındaki çocuk ve gençler bizim temel yeniden yerleştirme kriterlerimizi oluşturuyor, başka herhangi bir yerleştirme kriterimiz mevcut değil.

Bir üçüncü görevimiz, kalıcı çözümler konusunda yeniden yerleştirmeyi gerçekleştirmek yani fiili olarak yerine getirmek. Bunu yaparken de vazifemiz, bize sunulan isimler ya da tespit edilen isimler arasından yeniden yerleştirmeye tabi olacak kişilerin seçilmesi ve bu kişilerin dosyalarının sunulması. Türkiye’de bir sistem geliştirdik bununla ilgili olarak. Bu işle ilgili olan, yetkili olan makam Göç İdaresi Genel Müdürlüğü bize listeler veriyor, biz o listelerin içinden bahsettiğimiz kriterlere uygun olarak yeniden yerleştirmeye en çok ihtiyacı olan kişileri tespit edip daha sonra yeniden yerleştirme ülkelerine dosyalarını sunuyoruz. Burada önemli olan nokta, daha sonraki aşamada ülkeler karar veriyorlar hangi kişileri yerleştirme için kabul edeceklerine. Tabii, bunu yaparken pek çok konuyu göz önüne alıyorlar; bunun içinde güvenlik konuları da var, güvenlik endişeleri de var. Bunları göz önüne alarak yeniden yerleştirilecek kişileri tespit ediyorlar, daha sonraki aşamada sizin daha önceden dinlemiş olduğunuz Uluslararası Göç Örgütünden arkadaşlarımız devreye giriyorlar, yeniden yerleştirilecek kişilerin ülkeden çıkışlarının organize edilmesi, kültürel oryantasyon sağlanması, tıbbi “check”lerinin, kontrollerinin yapılması, seyahat belgelerinin hazırlanması gibi teknik konularda bu sisteme dâhil oluyorlar.

“Şu anda ne durumdayız?” diye bakarsak, Türkiye’ye bu sene için verilmiş olan 27 bin kişilik yeniden yerleştirmeye karşılık, biz bugün itibarıyla 15.800 kişiye sunmuş durumdayız, hem Suriyeli hem Suriyeli olmayan mülteciler bu rakama dâhil, çoğunluğu Suriyeli olmak üzere. Yeniden yerleştirme konusunda en fazla sayıda katkıda bulunan ülkeye baktığımızda, Amerika Birleşik Devletleri’ni görüyoruz ama bunun yanı sıra, her geçen gün artan sayıda başka ülkeler de bu yeniden yerleştirme sistemine katkıda bulunuyor, yerler veriyor.

Konuşmamın son kısmında, biz Meclis üyeleriyle, milletvekilleriyle daha yakın nasıl çalışabiliriz ve sizin bu konuda ne gibi katkılarınız olabilir, bundan biraz bahsetmek istiyorum. Tabii, bu karmaşık çerçevede milletvekillerinin oynayacağı çok hayati bir rol var mültecilere koruma sağlanması ve sorunlarına çözümler bulunması konusunda. Saygıdeğer kanaat önderleri ve karar vericiler olarak milletvekilleri, kendi seçim bölgelerinde mültecilere saygının belli bir düzeyde olmasını, artmasını sağlayabilirler, aynı zamanda hem ulusal hem uluslararası manada mültecilerin korumasıyla ilgili konularda tartışmalara önderlik, liderlik edebilirler. Aynı zamanda, bütçe ve tahsilat konusunda karar verecek kişiler olarak, bununla ilgili son sözleri söyleyen kişiler olarak milletvekilleri, mültecilerle ilgili desteğin yeterli miktarda ve uygun maliyetlerde sağlanabilmesi için gerekli adımları atabilirler. Aynı zamanda, sadece mülteciler değil, ev sahipliği yapan toplumun üyelerine sağlanacak destek konusunda, bununla ilgili sorumlu kurumların bütçeleri konusunda çalışmalarda bulunabilirler. Kanun

yapıcılar olarak milletvekilleri, yine ulusal mülteci mevzuatının uluslararası standartlar ve mevzuata uygun biçimde düzenlenmesi konusunda katkıda bulunabilirler, aynı zamanda bu kanunların doğru uygulanmasının izlenmesi üzerinde çalışabilirler.

Burada altını çizmek istediğim konu, bizim yönetsel olarak, dünyanın pek çok yerinde yaptığımız gibi, sizinle hem komisyonlarla hem Büyük Millet Meclisiyle ve milletvekilleriyle çok yakın çalışmaya her an hazır olduğumuz konusu. Bu mültecilerle ilgili mevzuatın hazırlanması, düzenlenmesi konusunda uzmanlığımızı elimizden gelen biçimde sizlerle paylaşmak için iş birliğine sonuna kadar açığız.

Sözlerime son verirken, Dünya Mülteciler Günü'nün içinde bulunduğu haftada olmamız sebebiyle, milyonlarca acı çeken kişilerin, kendi hataları dışında, kendi hataları olmayan biçimde acı çeken kişilerin, her şeylerini kaybetmiş ve inanılmaz sıkıntıların, sorunların içinden geçmiş kişilerin aklımızdan çıkmaması gerektiğini söylemek istiyorum. Bu mülteciler, tabii, evlerine dönmek için sabırsızlar, çok çaresizler ve tekrar normal hayatlarına geri dönmek için, barış ve insan onuruna yakışır biçimde yaşamlarını sürdürebilmek için, toplumun değerli üyeleri olarak yeni bir yaşama kavuşmak için sabırsızca bekliyorlar. Onların hem dayanıklılığının altını çizmek, saygılarımı sunmak istiyorum hem de onlara ev sahipliği yapan ülkelere en samimi şükranlarımı sunmak istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Moreau'ya biz de teşekkür ediyoruz.

Misyonunuz, sığınmacılara sağladığınız katkılar için teşekkür ediyoruz. Tabii, dünyanın en çok sığınmacı barındıran ülkesi Türkiye. Türkiye'yle de yakın iş birliği içindesiniz. Bu iş birliği ve katkı için de teşekkür ediyoruz. Diyoruz ki: İnşallah, Dünya Sığınmacılar Günü olmasın. Bu, zor tabii ki yani böyle bir gün kutlanmaz, böyle bir gün olmaz, inşallah, temennimiz bu ama zor. Tüm çalışmalarımız, gayretlerimiz bu şekilde, bu yönde, bu ideale doğru.

Verdiğiniz bilgiler için tekrar teşekkür ediyorum.

Şimdi arkadaşlardan sorular varsa sorularını alalım veya farklı fikirler varsa fikirlerini alalım diye düşünüyorum.

Ali İhsan Bey, buyurun.

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) – Şahsen ben de teşekkür ediyorum, önemli bilgileri bizimle paylaştınız.

Belki son zamanların en önemli meselesini konuşuyoruz ve bu mesele Türkiye açısından çok çok daha büyük anlam ifade ediyor. Zira, 3 milyona yakın Suriyeli mülteciye ev sahipliği yapıyor, bundan sonra ne olacağı da çok belli değil. Ama, benim kişisel kanaatim, uluslararası camianın Türkiye'yi yalnız bırakması bu anlamda. Zira, gördüğümüz kadarıyla, 1951'deki Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşme'ye neredeyse tüm devletler taraf ama sizin verdiğiniz bilgilerden anlıyorum ki Birleşmiş Milletler bu anlamda hiçbir yardım filan yapmıyor, sizin üzerinizden en azından. Bulunduğunuz ülke devletlerinden ve birtakım STK'lerden elde ettiğiniz imkânlarla siz de yardımcı olmaya çalışıyorsunuz.

Oysa, Türkiye'nin baştan beri bir tezi vardı, “O bölgede -Suriye'yle ilgili özellikle söylüyorum bunu- bir tampon bölge oluşturalım, bir güvenli bölge oluşturalım ve Birleşmiş Milletler gözetiminde bu insanlar dünyanın her tarafına bu şekilde dağılsın, orada bulunsun.” diye bir tezi vardı. Bu tez tabii ki desteklenmedi uluslararası camia tarafından. Şimdi ortaya çıkan tablo ortada, bütün mülteciler dünyanın her tarafına dağılmış ama özellikle Türkiye'de. 100 bin mülteci yerleştirilmiş, şimdi 27 bin kişinin yerleştirilmesinden bahsediliyor, bunun 15 bini gerçekleşmiş. Dolayısıyla, yani, bu insanlar Türkiye'de, uluslararası toplumun üstlendiği sorumluluk ortada, Türkiye'nin sorumluluğu ortada, ne olacak bu memleketin hâli, madem mülteciler konusu bu kadar bütün dünya devletlerince önemli

görülyor. Yani, Türkiye'nin her açıdan daha farklı şekilde desteklenmesi gerekmez miydi ve bu anlamda önleyici tedbirlere başvurulması gerekmez miydi baştan beri diye sormak istiyorum açıkçası. Belki direkt sizinle alakalı değil ama görüşlerinizi merak ediyorum.

BM MÜLTECİLER YÜKSEK KOMİSERLİĞİ TÜRKİYE TEMSİLCİSİ PASCALE MOREAU – Birkaç soru mu alalım, yoksa soru-cevap şeklinde mi?

BAŞKAN – Öyle mi yapalım? Cevabını alalım, daha iyi olur böyle.

BM MÜLTECİLER YÜKSEK KOMİSERLİĞİ TÜRKİYE TEMSİLCİSİ PASCALE MOREAU – Bu büyük sayıda mülteciye ev sahipliği yapan ülkelerin karşılaştığı en büyük çelişkilerden bir tanesi bu bahsettiğiniz konu. Sadece Türkiye değil ama uzun yıllardan beri mültecilere ev sahipliği yapan Pakistan otuz yıldan fazla zamandır çok yüksek sayıda mülteci barındırıyor, Kenya yine yirmi yıldan uzun zamandır, Türkiye de bu beş altı yıllık geçtiğimiz dönemde çok büyük sayıda mülteciye ev sahipliği yapıyor.

Bu mültecilik durumlarının siyasi çözümlerle sonuçlandırılması gerekiyor. Tabii, bunun başka herhangi bir yöntemi yok. Siyasi çözümlerin olmadığı durumda insani ihtiyaçlar ve yerinden edilme durumu ancak artacaktır, üstesinden gelinmesine imkân yok ve bu, Mülteciler Yüksek Komiserliğinin yetki ve görev alanı dışında yer alan bir konu ama şunu söyleyebilirim: İnsani yardım hiçbir zaman yeterli düzeyde değil. Yılların geçmesiyle beraber, tabii, ihtiyaçlar daha yükseliyor, daha artıyor. Ben yirmi sekiz sene önce bu kuruluştaki çalışmaya başladım. O zamanki bütçemiz 3 milyon dolardı ve o zaman için bize verilen fonlar yine yeterli değildi. Şu andaki yıllık bütçemiz 6 milyar dolar. Takdir edin ki katkılar çok arttı ama ihtiyaçlar çok daha büyük ölçüde arttığı için insani yardım hiçbir şekilde yeterli olamıyor. Bunun tek ve kesin çözümü ancak bu çatışmaların ortadan kaldırılması.

Biz kendi insani yetki alanımız çerçevesinde en çok sorumluluk paylaşımının daha artacak biçimde göz önüne alınması konusunda savunuculukta bulunuyoruz, bunun için elimizden gelen her platformu kullanıyoruz Yüksek Komiserimiz dâhil olmak üzere. Hem şu andaki Yüksek Komiserimiz hem bundan önceki Yüksek Komiserimiz her ortamda ülkelerin sorumluluk paylaşımı konusunda ellerinden geleni yapmaları gerektiğini dile getirdiler. Bu sadece yeniden yerleştirme kapsamında değil, aynı zamanda mali destek ve ev sahipliği yapan ülkelerle empati sağlamak yine bu sorumluluk paylaşımının içine giriyor. Bu kapsamda mart ayında ülkelerle bir toplantı düzenlendi yeniden yerleştirme rakamlarının artırılabilmesi için ülkelerin teşvik edilmesini sağlamak üzere. Tabii, ne yaparsak yapalım bunlar hiçbir şekilde ihtiyaçlarla eşit miktarda olmayacak, herhangi bir nispi durum olmayacak ama yine de biz siyasi çözümler, kesin çözümler bulunana kadar insani ihtiyaçların karşılanması için elimizden gelen bu çabayı göstermeye çalışıyoruz.

Bu sebeple konuşmamda da dile getirdiğim gibi bu 19 Eylülde BM Genel Sekreteri tarafından düzenlenen küresel zirveye Türkiye'nin en üst düzeyde katılımı gerçekten çok büyük önem arz ediyor çünkü bu sorumluluk paylaşımının ev sahibi ülkelerin dile getirecekleri konularla daha önemli bir şekilde, daha iyi bir şekilde ele alınacağını düşünüyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Herhâlde Mahmut Bey'in bir sorusu var.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İzin verirseniz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben öncelikle gerek konuşmacıdan gerek tüm arkadaşlarımdan özür dilerim grup içinde bir toplantı nedeniyle geç kaldığımız için. Aslında planım da zamanında burada olmaktı. Kusura bakmayın.

Değerli konuşmacı şunu söyledi, dedi ki: “Biz verdiğimiz hizmetlerin içerisinde eksik olan yasal düzenlemelerin de verilmesi hususunda bir katkıda bulunuyoruz.” Mesela şu anda bizim mevzuatımız benim elimde yani hem yasa hem yönetmelik hem Anayasa anlamında, dünyadaki örnekleri de kısmen inceledik. Bizde şu anda gördükleri bir eksiklik var mı? Ne öneriyorlar?

İki: Şimdi, Türkiye’ye gelen... Tabii, değerli konuşmacı hep “mülteci” dedi ama ben “sığınmacı” diyeceğim çünkü Birleşmiş Milletler Sözleşmesi buna “sığınmacı” diyor ama bizim yasamız şu anda “şartlı mülteci” ifadesini kullanıyor. Ancak uluslararası sözleşmelere baktığımız zaman bu şekilde toplu gelen sığınmacıların kalma süresini yasamız bir yıl kabul ediyor. Peki, şu anda bunların Türkiye’deki statüsü, konumu nedir? Sayın Başkan da bu konuda deneyimli yani onu da...

BAŞKAN – Bir yıl süresi yanlış yalnız.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Öyle mi?

BAŞKAN – Tabii, “Süre Bakanlar Kurulunca belirlenir.” diyor yasa.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – “Belirlenir.” diyor ama bir yıl geçti, belirlenmedi ama hâlâ.

BAŞKAN – Bakanlar Kurulu da süreyi açık olarak belirlediler. Geçici Koruma Yönetmeliği çıktı.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Koruma Yönetmeliği’nde “bir yıl” diyor ama yetki Bakanlar Kurulunda ve belirlemedi ama yani süre geçtiği hâlde belirlenmedi, onu söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Hayır, süre geçmedi. Bakanlar Kurulu süresiz olarak belirledi bu süreci.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Süresiz mi belirledi?

BAŞKAN – Evet.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Peki, geri alıyorum, özür diliyorum.

BAŞKAN – Ama tabii, geçici koruma geçici bir statü, bu kabul, onda şey yok.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Evet.

Şimdi, tabii, bu gelen sığınmacılara baktığımız zaman, ben Türkiye Göç İdaresinin sitesine baktığım zaman -kendimi de tanıtmış olayım: Avukat Mahmut Tanal, Cumhuriyet Halk Partisi İstanbul Milletvekiliyim- gelen sığınmacıların çoğu Arap ülkelerinden geliyor yani Suriye ağırlıklı ama genellikle en büyük yük Suriye. Suriye’den gelenlerin içerisine baktığımız zaman Arap kökenli Suriye vatandaşı, Kürt kökenli Suriye vatandaşı. Şimdi, bunun içerisinde bizim Göç İdaresinin sitesinde tercümanlıkla ilgili verilen hizmetler de her dilde –İngilizce, Türkçe, Arapça, Fransızca, Almanca- olduğu hâlde Kürtçe yok. Şimdi, bu, erişim hakkı açısından, haklardan yararlanma açısından büyük bir çifte standart. Sizde de böyle bir şey var mı? Bu şekilde önerileriniz oldu mu? Yani bunda yanlış bir şey söylüyorsam Başkan düzeltsin çünkü ben inceledim, Kürtçe yok, diğer tüm diller var.

BAŞKAN – Doğru, Kürtçe yok.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Evet ama bu hak erişimi açısından hakikaten kabul edilebilir bir durum değil.

BAŞKAN – Komisyonumuzun zaten görevi nedir? Gördüğümüz eksikleri tespit edip teklif edeceğiz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Bizim de düşündüğümüz şeylerden bir tanesi buydu zaten. Bu konuda da YİMER’de, Yabancılar İletişim Merkezinde o dilde hizmet verilmesi konusunda bir teklifimiz olacak yani biz en azından kendi grubumuz arasında konuşmuştuk onu.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bununla birlikte, aynı zamanda, şimdi, gerek bu geri gönderme merkezlerinde olsun gerek konteynırların bulunduğu alanlarda olsun, görebildiğimiz kadarıyla -mesela ben avukatım, hukukçuyum- hukuk olayını bugün Şanlıurfa’da, Gaziantep’te, Kilis’te, Hatay’da, oradaki Suriyeli hukukçuların bir WhatsApp kaydı üzerinden, sosyal medya üzerinden bu tür yardımları ücret karşılığı verdikleri şeklinde -yani buna “menfaat karşılığı iş sağlama” deriz hukukta teknik deyim olarak- duyumlar var. Bununla ilgili mücadeleler var mı? Neler yapılıyor? Bu konuda sıkıntılar var. Yani aslında ehil olarak... Mesela Türk yargısında güzel bir uygulama var: Haklarını arama açısından adli müzaheret bürosu. Yani ücretsiz olarak devletin böyle bir hizmeti var olduğu hâlde gelen misafirler bunu öğrenemiyor ve bu şekilde para tuzaklarına düşmüş oluyorlar. Bununla ilgili ne tür uygulamaları var?

Son olarak, şimdi, bu haklarını öğrenme açısından, tabii, geri gönderme merkezlerinde ve konteynırlarda -yine, yanlış bir şey olursa Başkan Göç İdaresinde çalıştığı için kendileri bilirler- orada kendi hakkını, hukukunu bilen dilde -hani nasıl ambulans “112 Acil Servis”, efendim, nasıl “155 Polis İmdat” telefonları varsa- yani toplu geri gönderme merkezleri ve aynı zamanda diğer sığınma yerlerinde oradaki kişilerin adli müzaheret, adli yardımla ilgili ulaşabileceği telefonlar yok. Bunlar olmayınca ben pratik bir örnek vereceğim, -yine, yanlış bir şey olursa Sayın Başkan düzeltsinler- İstanbul Unkapanı’ndaki geri gönderme merkezinde şu var: İçerideki memurlar dışarıdaki bir avukat ofisiyle anlaşıyor, tüm işler oraya gitmiş oluyor. Aslında devlet bu konuda ücretsiz hizmet veriyor yani bu şekilde ekonomik anlamda ayrı bir iş sömürsü de var. Zaten bu insanlar mağdurdur. Uzattım.

Anlayışınız için teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum.

BM MÜLTECİLER YÜKSEK KOMİSERLİĞİ TÜRKİYE TEMSİLCİSİ PASCALE MOREAU – Bu yasal yardım ve bilgiye erişim konularını açtığınız için çok teşekkür etmek istiyorum çünkü bu bizim geliştirilmesini en öncelikli gördüğümüz alanlardan bir tanesi. Bu manada özellikle Dünya Mülteciler Günü’nde Türkiye Barolar Birliğiyle bir mutabakat zaptı imzaladık geçtiğimiz günlerde. Barolarla daha yakın çalışabilmek için, hem avukatlarla hem barolarla daha yakın bir iş birliği gerçekleştirebilmek için buradaki hedefimiz, tabii, ücretsiz adli yardıma erişimin sağlanabilmesi, yasal konularda bilginin artırılabilmesi ve yasal yardım konusunda daha iyi bir bilginin bu topluluğun elinde olabilmesi için iş birliği yapabilmek.

Demin bahsetmiş olduğum, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığıyla yaptığımız bilgi, bilinçlendirme kampanyası, bu çalışma izinleriyle ilgili olarak, yine, Sağlık Bakanlığıyla ortak çalışmamız olan tercüman desteği, Göç İdaresiyle benzer şekilde, gibi konularla kişilerin konuşabildikleri dille iletişim kurmalarını ya da bir iletişim sağlayabilmelerine destekte bulunmaya çalışıyoruz. Aynı zamanda, Türkçe kursları sayesinde... Çünkü, Türkçeyi konuşabilen kişilerin burada çok daha kolayca ayakta durabileceklerini düşünüyoruz. Türkçe kurslarını artırmaya çalışıyoruz. Sizin de dile getirdiğiniz gibi, iletişim, bilgi paylaşımı ve yasal yardıma erişim en önemli konular. Bu manada hem desteğimizi artırırken hem de ilgili kurumlarla -Göç İdaresi başta olmak üzere- ortak çalışmalarımızı daha geniş kapsamlı hâle getirmeye çalışıyoruz.

Daha önceki sorunuza geri dönersem, şartlı mülteciler ya da sığınmacıların ne gibi bir statüye sahip olduklarını sormuştunuz. Bu kişiler, bizim açımızdan mülteci kapsamına girerler. Çünkü, bir başvuru yapmış, başvurusu belli kriterler çerçevesinde değerlendirilmiş ve mülteci olduğu tespit edilmiş kişilere verilen bir statü. Tabii, çok sayıda mültecilik ya da statü tanımı var. Bizim açımızdan 1951 Sözleşmesi’ndeki statü, 1951 statüsü mültecilik statüsüdür ama her ülkenin kendi farklı statü tanımları var, bir menü -tabiri caizse- var bu konuda.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Orada coğrafi tanım var, özür dilerim. Birleşmiş Milletler kaldırsın o zaman -özür dilerim- öyle ya. O zaman, hodri meydan diyelim, değiştirelim. Hatta 67 Protokolü var. 67 Protokolü’nde de yine onu değiştirmediler yani öyle ya. Yani, burada bir samimiyet var mı?

BAŞKAN – CHP’de sığınmacı konusunda büyük bir gelişme var ama.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – CHP mi? Ben hukukçuyum, yapmayın. Bu, insani anlamda yani partiyle bir ilgisi yok.

BM MÜLTECİLER YÜKSEK KOMİSERLİĞİ TÜRKİYE TEMSİLCİSİ PASCALE MOREAU – Farklı ülkelerde farklı statüler geliştirilmiş durumda. Bu manada baktığımızda, geçici koruma bizim için bir mültecilik statüsü. Yine, bahsettiğiniz “şartlı mültecilik” tanımı bir mültecilik statüsü. Çünkü, bir değerlendirme sonucu bir statü tanınıyor ve belli haklara erişim sağlanıyor. Türkiye’de sadece yerel bütünleşme konusunda...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – O şartlı mülteci, bizim Birleşmiş Milletler Sözleşmesi’ndeki ikincil korumaya tekabül ediyor. İkincil koruma, mülteci değil yani coğrafi şart... Bizim hatta 54’üncü maddemiz var, özür dilerim.

BAŞKAN – Mahmut Bey, söyle, ben size ifade edeyim: Bunların hepsi uluslararası koruma statüsü.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Tabii, tabii.

BAŞKAN – Tamam. Siz yani tamamen coğrafi... “Avrupa dışından gelmişler de Türkiye’ye, mülteci olarak kabul edilirler.” diyorsunuz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – 62’nci maddede.

BAŞKAN – Bizim yasada o konudaki coğrafi çekince devam ediyor açık bir şekilde.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ediyor.

BAŞKAN – Tabii, 1951 Sözleşmesi, bu anlamda Türkiye’ye değil, ilgili devletlere iki çekince hakkı vermiştir. Bir tanesi zaman çekincesi...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Biri de coğrafi.

BAŞKAN – ...ikincisi de coğrafi, mekân çekincesi. Zaman çekincesi, tabii, 67’de falan kaldırılmış.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – O bile devam ediyor.

BAŞKAN – Ancak 51 öncesi olayları kapsıyordu. Coğrafi çekince konusunda da dünyada az bir ülke var, coğrafi çekinceyi devam ettiren. Onlardan bir tanesi de Türkiye’dir. Bu konudaki sürecimiz, tabii, bizim taahhüdümüz şudur yani -ben okudum şeyinizi- biz diyoruz ki: Avrupa’yla bütünleşme anında coğrafi çekinceyi kaldıracağız. Çünkü -ben, tabii, araya girdim- şimdi, biraz önce de yine temsilcimizin bize verdiği cevaplarda yani sunumda şunu gördük: Dünyada 100 bin yerleştirme gerçekleştirildi geçen yıl. 65 milyon mülteci var, 100 bin yerleştirme gerçekleştirilebiliyor. Oysa, bunu dünyanın, yerleştirme anlamında ortak paylaşması lazım. Şu anda bunu ortak paylaşmıyor. Ortak paylaşmadığı zaman daha çok komşular... Yani, açlık ve savaş coğrafyası belli, bu yükü belli ülkeler çekiyor. Eğer coğrafi çekinceyi biz devam ettirirsek bu yük bize daha da ağırlaşacak demektir. Çünkü, o zaman tümünü, hepsini alacağız, bunlara yeniden yerleştirme yapılmayacak ya da yeniden yerleştirme için baskı uygulayamayacağız, anlaşma yapamayacağız. O zaman bunların hepsi bizde kalacak demektir. Bizim en başta, tabii, sunum başlarken şöyle bir teklifimiz oldu: Bir Antep Sözleşmesi yazalım. Bu, dünyanın bir sorunu. Dünyada 65 milyon mülteci var. Niye Afganistan’daki sorunun yüzde 70’ini Afganistan çekiyor? Niye Suriye’deki problemin yüzde 80’ini Türkiye, Lübnan ve Ürdün çekiyor? Paylaşalım, ortak paylaşalım, yeniden yerleştirme yapalım. 500 milyonluk...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Silahları üretmezsek, silah ticaretini bitirsek savaşlar da bitecek.

BAŞKAN – Şimdi, tabii, bunu ifade ediyoruz. Hatta bunun örnekleri var. Belki ilgili değil, Paris’te, biliyorsunuz, iklimle ilgili bir anlaşma var. Bakıyorsunuz, gelişmiş ülkeler bedelini daha çok ödüyorlar, diyorlar ki: “Biz daha çok bedel ödeyeceğiz. Az gelişmiş ülkelere bu konuda yardım edeceğiz.” Havaya karbon salınımıyla ilgili böyle bir külfet paylaşımı varken insanların ölümlüyle ilgili bir külfet paylaşımının da veya yeniden yerleştirme anlamında da bir paylaşımın olması gerektiğini düşünüyorum ben. Bu, çünkü dünyanın bir sorunu. Doğru, biz yakınız, komşuyuz; 700 kilometre, öbür tarafta Irak’la beraber bin kilometre sınırimız var. Bu anlamda, Türkiye bu sorumluluğu yükleniyor ama tabii, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğine bu anlamda bir şey söylemek istemiyorum. Uluslararası bir inisiyatifin gelişmesi lazım. Onlara da teşekkür ediyorum. Mümkün olduğunca bizim...

Görüyorum ve takip ediyorum ki yeniden yerleştirme konusunda sayıları sürekli yükseltmeye çalışıyorlar uluslararası ilişki anlamında. Ancak, tabii, dünya bu konuda ortak yeni bir inisiyatif geliştirmelidir. Belki de en başta söylediğim benim konu oydu. Bu inisiyatif geliştirecek hem sığınmacı hareketlerini azaltmış oluruz... Çünkü, dünya sonucunu görmüş olacak, sıkıntısını yaşamış olacağız ortak bir şekilde veya demin de Mahmut Bey’in dediği gibi, silahla ilgili, insan ticaretiyle ilgili ve diğer konularda, belki de dünya daha çok iş birliğine gidecek, sonuçları üzerinde görürse.

Bir de şeyi söylemek istiyorum. Tabii, danışmanlık hizmetleri konusunda yasada çok açık bir hüküm var, siz daha iyi biliyorsunuz. Hani, ekonomik durumu iyi olmayanlar, 1136 sayılı Kanun’dan faydalanabilir diyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – 68, var, var. Orada ne var üstat? Orada şu sıkıntı var...

BAŞKAN – Ama, tabii ki gelen sığınmacı ve mülteciler dil sorunu yaşıyorlar. Farklı bir ülkeye gelmişler ve beraberinde de bir hukuk sorunu yaşıyorlar, yeni bir hukuk sistemine geçmişler. Aslında Türkiye, tabii, YİMER’le, Yabancı İletişim Merkeziyle bunu çözmeye çalışıyor. Ancak, tabii, katılıyorum, daha çok bilgilendirme yapılması lazım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Üç sıkıntı var üstat orada. Bir: Barolar diyor ki: “Bizim buna ekonomik anlamda bütçemiz yetmiyor. Bize bir bütçe ayrılınsın.”

BAŞKAN – Onu şey yaparız tabii canım, o sorun değil.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – “İki: Efendim, bu konuda avukatlara mülteci hukuku, sığınmacı hukuku anlamında iyi bir eğitim verilsin.” deniliyor. Değerli konuşmacı da bahsetti, o eğitimi vermeye çalışıyorlar ama yeterli mi, yetersiz. “Üç: Bu konuda, adli müzaheret bürosunda talepte bulunan barolar da avukat talebinde bulununca mümkünse bu eğitimden geçmiş, bu alanda sertifika belgesini almış olan avukatlara yönlendirelim.” diyorlar.

BAŞKAN – Sayın Moreau cevap vermeden söyleyeyim. Bu konuda Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Türkiye Temsilciliği ile Türkiye Barolar Birliği, bildiğim kadarıyla, geçen hafta bir protokol imzaladılar ve çalışmaya başladılar.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Dördüncüsü: Şu anda Türkiye’nin en büyük handikaplarından bir tanesi, 81 ilimiz var. 81 ilimizde il göç idare müdürlükleri kuruldu. Mesela, örnek vereceğim ben size, çarpıcı olsun diye. Kayseri’deki il göç müdürümüzün asıl mesleği maliyeci yani mal müdürü. Oraya kadrolu olarak atanmamış, geçici olarak görevlendirilmiş. Şimdi, 81 ilimizin, yanılmıyorsam, 38’inde görevlendirme var, diğerlerinin hiçbirinde yok. Şimdi, burada eğer... Gerçekten çok iyi niyetle kurulmuş olan bir kurum, buna benim bir itirazım yok ama iyi niyetle kurulmuş olan bir kurumda bu şekilde, liyakat esası olmaksızın görevlendirmeye almaları...

BAŞKAN – Şimdi, bence bu konuları şöyle yapalım Mahmut Bey: Bir gün sizi de çağırılım -bu konuları konuşuyoruz- sizi de dinleyelim.

Hanımefendinin konuştuklarımız konusunda söylemek istediği bir şey varsa alalım isterseniz. Onlar daha çok bizi ilgilendiriyor zaten.

BM MÜLTECİLER YÜKSEK KOMİSERLİĞİ TÜRKİYE TEMSİLCİSİ PASCALE MOREAU – Belki diğer soruları da alabiliriz. Ben genel bir cevap vereyim.

BAŞKAN – Buyurun Ruhi Bey.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Ruhi Ersoy, Milliyetçi Hareket Partisi Osmaniye Milletvekili.

Sunumunuzun en sonunda “Daha dramatik ve farkındalığı olan işler yapmalıyız.” diye bir hüküm cümleleniz vardı. Bu ifadeden hareketle, bu işe maruz kalan, bu işi misyon edinmiş Birleşmiş Milletlerin Türkiye Komiseri olarak başta siz ve Birleşmiş Milletlerin ilgili kurumları dâhil, 65 milyon sayıya ulaşmış, ayrı bir ülke gibi, ülkeden daha fazla nüfusu olan bu insanlar için daha fazla bir çalışma yapılabilmesi hususunda öncelikle farkındalık çalışmasının artırılması gerektiğini düşünüyorum. Bu konu siyasilerin veya duyarlılığı olan bir grup elitin sorunu olmaktan çok, insanlığın ortak sorunudur. Bu soruna dair insanlığın ortak paydada buluşması adına belki, okullardaki eğitim programları dâhil, belli bir ekonomik statüde imkânı olan pek çok insanın vergilerini, maliyetlerini, şirketlerinin gider hanelerindeki pek çok hususu bu kaynağa aktararak katkı verebileceğine dair daha kapsamlı ve daha geniş projeksiyonlu farkındalık çalışmaları yapılması gerektiğini düşünüyorum. Bu tarz yerlerde görev alan arkadaşlar gönüllülük esasıyla bu işi misyon olarak görüp iyi niyet hamlesi olarak algılıyorlar. Doğrudur, bu iş bir misyon işidir fakat sadece iyilik yapmak isteyenlerin bulunduğu yer değil, insanlığın ortak yarasını çözmek zorunluluğu vardır. Bu acınacak, mendil satan evsiz çocuklara yardım etmek gibi gözüксе de bugün eğer yerleştirme ve entegrasyon sağlanamazsa Madrid’de, Londra’da, Brüksel’de, Ankara’da, İstanbul’da patlayan bombaların sayısının artma ihtimali çok yüksektir. “Patlayan bombaları şehrinizde istemiyorsanız bugünden entegrasyon konusunda katkı veriniz.” diye başta Avrupa’da buna benzer kampanyalar yürütülebilir belki.

Patlayan bombaların da, sadece, mültecilerin büyük çoğunluğu Müslüman olduğu için “İslami terörist” diye yansıtılmasına şiddetle karşı çıkıyoruz. Bu radikal hareketler referansını ne kadar dinden alsalar da, burada referans din gibi gözüксе de yapılan uygulama adaletsizliğe bir isyandır.

Geçen yıl sonbaharda Lüksemburg’da bir toplantıya katıldım. Ülkenin nüfusu 500 bin, sokaklarında kimse yok. “Gönderelim buraya bir 50 bin-100 bin mülteci, sığınmacı, renk katsın size.” dedim. Ama onlar dedi ki: “Onlar buraya terör getirir, onlar buraya kendi kültürlerini getirir, bizi bozar.” Bu anlayışı şiddetle kınıyorum.

Sizlerden ricamız, Türkiye’de olup bitenleri takip etmeniz kadar buradaki görüşleri Batı’ya, uluslararası çevreye de bu şekilde aktarmanızdır.

Çok teşekkür ediyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yalnız, ben, özür diliyorum Başkanım, Ruhi Bey’e katılıyorum, çok güzel bir şeye değindi.

Yaşadığım olaylarda anlatıyorlar, şimdi, Urfa’da çok fazla var, diyorlar ki: “Biz kendi hukukumuzu yaşamak istiyoruz.” Nedir kendi hukukları? Kendi hukukları gereği gibi evlenmek, kendi hukukları gibi boşanmak, sorunları kendi millî hukuklarına göre... “Çünkü biz burada şu kadar insanız, ben niye hukukumu burada...” diyor. Bu, ne kadar entegrasyon... Hakikaten entegrasyon şart. Bu şekilde toplu olunca da bu sorunlarla karşı karşıya geliyor, uyumsuzluk problemleri geliyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Buyurun.

SAİT YÜCE (Isparta) – Diğer vekillerin bu nezakete dikkat etmesi lazım. Bakın, bir saatir yanıyor bu ışık.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Özür dilerim.

BAŞKAN – Neyse, buyurun vekilim.

SAİT YÜCE (Isparta) – Yani 5 defa söz alıp konuşmak yerine.

BAŞKAN – Buyurun.

SAİT YÜCE (Isparta) – Hayır, hayır, ben cevabı bekliyorum.

BAŞKAN – Soruları alalım dedim genel olarak.

SAİT YÜCE (Isparta) – Neyse, biraz sonra konuşacağım, şimdi konuşmak istemiyorum.

BAŞKAN – Buyurun Şenal Hanım.

ŞENAL SARIHAN (Ankara) – Ben küçük bir şey soracağım, şu anda yanıt vermeyebilirler. Ben sorunun yanıtını şu anda almayabilirim yani daha sonra belki daha derli toplu bir şekilde iletmeniz olanaklı olabilir.

Parlamentodan bekledikleriniz noktasında esas olarak yasal düzenlemelere işaret ettiniz. Pratikten çıkan, uygulamadan çıkan, biraz önce, örneğin, diğer arkadaşımın da ifade ettiği, evlilik, boşanma ve benzeri sorunlar, bunun dışında da pek çok sorun, eğitim öğretim; bu konularda iç hukukta yapılması gereken ne gibi düzenlemelere gereksinim var. Böyle bir çalışma varsa yani şimdi not almak yerine bunu bize iletebilirseniz çok yararlı olur.

Teşekkür ederim.

BM MÜLTECİLER YÜKSEK KOMİSERLİĞİ TÜRKİYE TEMSİLCİSİ PASCALE MOREAU – Çok teşekkür ediyorum.

Bütün sorularınıza cevap vermeye çalışacağım.

Öncelikle Şenal Hanım'ın sorusuna bakarsam, bahsettiğiniz gibi bir kataloğumuz var yani Türk yasalarında ne gibi değişiklikler, ne gibi iyileştirmeler gerekiyor ya da tavsiye edilir. Bundan Yüksek Komiserimin bir sözüne atıfta bulunmak istiyorum. Bize ne gibi iyileştirme yapılabilir dediğinizde her zaman biz daha iyisi için savunuculuk yapacağımız için mutlaka iyileştirilecek, daha iyiye götürülecek bir şeyler bulacağız en iyi koşullarda yasalar bile olsa, bunların içinde mutlaka daha iyiye götürülmesine imkân olan kısımlar olacaktır. Bu konuda, dediğiniz gibi, belki ayrı bir görüşme yapabiliriz. Bizim politika geliştirme departmanımız var, Türk uzmanlarımız var. Onların elinde böyle bir çalışma mevcut.

Bütünleşme ve sosyal uyum konusuna gelecek olursak sizle tamamen hemfikirim uluslararası camianın ortak bir sorumluluk üstlenmesi gerektiği konusunda ve ortaklaşa çok yakın bir şekilde çalışması gerektiği konusunda. Çünkü mültecilerin önlerindeki hayat için bir umut ışığına ve geleceklere dair bir vizyona ihtiyaçları var. Özellikle genç mülteciler, gençlik arasında bu çok önemli bir konu geleceğe dair bir umutlarının olması ve bir vizyon geliştirebilmeleri hem yaşamları konusunda hem ne iş yapacakları konusunda. Çünkü güçlülüklerle karşılaşıyorlar, güçlülüklerle karşılaşınca da çok hassas bir çevre içinde yaşamaya başlıyorlar, başka karmaşık konular ortaya çıkabiliyor.

Bizim Yüksek Komiserimizin söylediği gibi, mültecilerin kendilerine bir gelecek sağlamalarına yardım etmek, nerede yaşıyor olurlarsa olsun, ya ev sahibi ülkede ya yeni bir hayatta ya ülkelere geri döndüklerinde geleceklere katkıda bulunmak gerçek bir kişisel aydınlanma sağlıyor hepimiz için, bütün dünya için. Çünkü sadece ulusal ya da içinde bulundukları toplumla sosyal bütünleşme manasında değil, aynı zamanda bölgesel ve küresel güvenliğin sağlanabilmesi için bu manada bir stabilitenin, istikrarın oluşturulabilmesi için bu çok önemli bir konu ve herkesin üzerine düşeni yapması gerekiyor. Çok daha fazla şey yapılabilir, özellikle genç nüfusun, genç mültecilerin desteklenmesi ve kendilerine bir gelecek oluşturabilmeleri konusunda. Bunda milliyetleri, dinleri, yaşları hiç önemli

değil ama sosyal uyumun öne çıkarılması ve ev sahibi toplumlarda bu sosyal uyuma dair bir anlayışın geliştirilmesi gerçekten çok önemli. Çünkü ev sahibi toplumlar da çok büyük zorluklarla karşılaşılıyorlar, tabii, mültecilere ev sahipliği yaparken.

Bir diğer bahsettiğiniz konuda sizle hemfikirim. Çok güzel bir fikir, tabii, özel sektörde verginin bir kısmının bu alana aktarılması ya da özel bir vergi oluşturulması ya da bu konuya kaynak aktarılması. Tabii, bu bizim yetki alanımızın çok dışında bir konu ama şunu görüyoruz: Hem dünyada hem Türkiye’de özel sektör bu konuya çok büyük ilgi gösteriyor. Farklı yerlerde bize ulaşan firmalar -Türkiye dâhil ama diğer ülkelerde de bu böyle- “Biz ne yapabiliriz yardımcı olmak için, nasıl katkıda bulunabiliriz?” sorusunu soruyorlar. Tabii, bu istihdam alanında çok önemli. Türkiye’de çalışma izinlerinin alınması için işverenlerin başvuruda bulunması gerekiyor, bir mülteciyle çalışma izni elde edilebilmesi için. Yalnız bu konuda biz özel sektöre bilinçlendirme yapmaya çalışıyoruz ki firmalar bu sorumluluğu alsınlar, üzerine düşen başvuru yükümlülüğünü yerine getsinler. Bu sadece mülteciler açısından faydalı bir durum değil, aynı zamanda Türk çalışanların standartları açısından da uygun bir durum. Çünkü şimdi, çalışma izninin olmadığı ortamda dengesizlikler gözlemleniyor. Bu manada, işverenlerin, yine, UNHCR’ın ve ortaklarının yürüttüğü programlara katkıda bulunma konusunda ilgisi çok fazla özel sektörün ve teknik uzmanlık, daha fazla istihdam alanının yaratılması ve mali yardım ya da fon sağlanması konularında bu işe katkıda bulunabilirler.

Son olarak, okullarla ilgili görüş bildirdiniz, size sonsuz katılıyorum. Bu konunun yani bir bilinç oluşturma, geliştirme konusunun okullarda yer alması, müfredata dâhil edilmesi konusu gerçekten çok önemli bir konu. Aslında, bu videoyu gösterme sebeplerimden bir tanesi de buydu. Bizim UNHCR olarak hep yapmaya çalıştığımız şey, mültecilerin gerçekten sıradan insanlar olduğunu gösterebilmek. Başlarına çok kötü felaketler gelmiş sıradan, normal insanlar. Ben Fransa’dan geliyorum, benim ailem yetmiş sene içinde 3 kere yerinden edilmiş bir aile. Yani, bu, yerinden edilme, herkesin, hepimizin başına gelebilecek bir durum. Dolayısıyla, bu konuda bilinçlendirme yapılması çok önemli.

Biz, Türkiye’de özellikle kendimizi çok özel bir konumda hissediyoruz. Üniversitelerle çok yakın çalışıyoruz, bilinçlendirme çalışmaları, bilgilendirme çalışmaları yapıyoruz ve çok büyük bir ilgiyle karşılaşılıyor. Ama dediğiniz gibi, bu işin ortaöğretime, ilköğretime yayılması bilincin çok daha artmasını sağlayacaktır.

Belki sizin Komisyonunuz böyle bir öneride de bulunabilir. Tabii, kaynaklarımız yeterli değil ama böyle bir sistemin geliştirilmesi için yapılacaklar konusunda elimizden gelen desteği sağlarız. Yoksa, her okulu gezip bu bilinçlendirmeyi bizzat sağlayacak bir kaynağa sahip değiliz ama böyle bir sistemin oluşturulmasında katkıda bulunmayı isteriz çünkü mülteciler, özellikle sayısı yüksek olan ülkelerde mülteciler toplumun çok önemli bir parçası ve gençlere bunun anlatılması, bu bilincin sağlanması gerçekten çok önemsedığımız bir konu.

BAŞKAN – Sait Bey, buyurun.

SAİT YÜCE (Isparta) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sunumu ve dokümanları takip ettim. Yüksek Komiserliğin hazırladığı metinde şöyle bir şey geçiyor: “Savaş ya da zulümden kaçmak zorunda kalan insanlar...” Yani “kaçmak” kelimesi Türkçede olduğu gibi İngilizcede de diğer dillerde de gayet nettir herhâlde. Bir de “yakalamak” kelimesi var. Şu belgedeki ifadenin problemli, sorunlu olduğunu düşünüyorum. “2016 yılında denizde ve karada toplam yakalama” diyor. “Yakalama” bir suç işleyen birisini yakalamak anlamındadır. Buna “kurtarma” demek lazım diye düşünüyorum çünkü bu insanlar bir suç işlemiş de kaçıyor değil, zulümden ve sizin, yine, kendi ifadelerinizle “savaş” ya da zulümden kaçmak zorunda kalan insanlardır. Bunlar ancak kurtarılır ve gidecekleri yere gitmelerine yardımcı olunur. Yani Birleşmiş Milletler gibi bir kurumun yapması gereken şeyin bu, kullanması gereken ifadenin de “kurtarmak” olması gerektiğini düşünüyorum.

İkinci olarak, yine, çok güzel şeyler de hazırlanmış. Elbette Birleşmiş Milletlerin insanlık adına yaptığı bu ve benzeri birçok çalışmayı tebrik ve takdirle karşılamakla beraber, birtakım ülkelerin meseleye sadece çıkar ve menfaat noktasından baktıklarından dolayı dünyada bu adaletsiz gelir dağılımları ve başka zulümler devam etmekte. Bu yüzden, hazırlanan dokümanlarda, çalıştaylarda, toplantılarda, Birleşmiş Milletler adına yapılan duyurularda mutlak surette samimiyetle ilgili, İslam literatüründe buna “ihlas” denir, Türkçe karşılığı kısmen “samimiyet”tir. Bu tür dokümanların ve belgelerin içinde çağrı yapılan ülkeler ya da kuruluşlara mutlaka samimiyet çağrısı da yapılmalı. Yani yaptıkları faaliyet ve yardımlarda ve siyasi kararlarda mutlaka samimi olmalarını da isteyecek bir fasıl açılabilir mi diye ben teklif ediyorum, tavsiye ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BM MÜLTECİLER YÜKSEK KOMİSERLİĞİ TÜRKİYE TEMSİLCİSİ PASCALE MOREAU

– Çok teşekkürler görüşleriniz için.

Bu “yakalama” konusunda söyleyebileceğim şu ki: Bu bir yasal gerçek aslında çünkü tabi tutulan işlem ve ilgili sınır birimlerinin yani Sahil Güvenlik olsun, diğer sınır birimleri olsun, verdiği isim, kullandıkları isim bu. Tabii, biz mülteci kuruluşu olarak bu işlemin kişilerin, bizim ilgi alanımıza giren kişilerin güvenliğe kavuşmalarında yapılan işlemlerin bunun içinde yer aldığını düşünmek istiyoruz, yer aldığına inanmak istiyoruz ve ilgili kişilerin hak edilen şekilde, hak ettikleri muameleye tabi tutulduklarını düşünmek istiyoruz. Ama önemli bir husus, ben de teşekkür ederim buna dikkatimizi çektiğiniz için.

Bu, samimiyet konusuna gelecek olursak bu konuda bundan birkaç yıl önce Yüksek Komiserimiz dinî liderlerle, inanç liderleriyle bir toplantı gerçekleştirdi “Koruma Diyalogları” başlığı altında. Her sene farklı gruplarla, sadece ülkelerle değil ama sivil toplumun çeşitli katılımcılarıyla Yüksek Komiser diyaloglar gerçekleştiriyor ve birkaç yıl önce dinî liderlerle yapılan görüşmeler gerçekten çok enteresan oldu. Yasa ya da anlaşma metinlerinin ötesinde, konuyu sadece insani boyutundan ele alan görüşmeler gerçekleşti. İlticanın prensipleri, samimiyet, cömertlik, çok enteresan konular ele alındı. Kur’an’a yapılan referanslar özellikle bu görüşmelerin önemli bir parçasıydı. Yani yasal dokümanların ötesinde, temel insani değerler üzerinden böyle bir görüşme yapıldı. Sizinle bunun sonuçlarını paylaşabilirim arzu ederseniz. Bahsettiğiniz gibi, samimiyet bu görüşmelerin önemli bir parçasıydı.

BAŞKAN – Evet, ben teşekkür ediyorum

Benim de birkaç sorum var.

Özellikle Afganların Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğine yoğun bir şekilde başvurduğu ve kapıda sıra beklediği gibi, bizim kamuoyunda çok fazla haber çıkıyor, bize de bu şekilde bilgiler geliyor. Hassasiyetinizin farkındayım ama yine de bu konuda bir hatırlatma yapmak istedim.

İkincisi, tabii, toplumun göçmenlere uyumu yani göçmenin bir ülkeye uyumu kadar toplumun da göçmenlere uyumu, onları absorbe etmesi çok önemli. Bu anlamda, bizim yasamızda, aslında, karşılıklılık ilkesi de ifade edilmiş tam olarak ve aslında, karşılığı da toplumda var. Şunu ifade etmek istiyorum: Avrupa’daki yabancı düşmanlığı, sığınmacı düşmanlığı durumuyla Türkiye’dekini karşılaştırsak tabii arada çok büyük bir fark var. Hem Avrupa’da toplum nazarında da yabancı düşmanlığı, ötekileştirme artıyor hem de siyasal partiler nazarında, siyasal temsil anlamında da arttığını görüyoruz. Aslında, bu, Avrupa için bir tehlike. Türkiye’de bu yok ama olmayacağı anlamına gelmiyor. Tabii, bizim daha çok entegre yapmamız gerekiyor. Avrupa’yla Türkiye arasındaki bu yabancı düşmanlığının temel sebebinin, toplumdaki temel sebebinin ne olduğunu düşünüyorsunuz?

BM MÜLTECİLER YÜKSEK KOMİSERLİĞİ TÜRKİYE TEMSİLCİSİ PASCALE MOREAU

– Pardon, sonunu tekrarlar mısınız?

BAŞKAN – Avrupa’da bir yabancı düşmanlığı yükseliyor, işte, sığınmaevlerine saldırılar var. Bazı siyasal partiler sürekli oylarını yükseltiyorlar, işte, alternatif parti var Almanya’da, biliyorsunuz, yabancı düşmanlığını yükselten. Son kamuoyu yoklamalarında barajı geçme noktasına geldi. Öbür tarafta, yerel parlamentolarda temsilcilere ulaştı ki işte, başkanı ne diyor? “Bu sığınmacılar öldürülmelidir.” diyor. Bu kadar ağır ifadeler kullanan bir siyasal parti var. İşte, ona karşı da tabanda bir destek var. Avrupa’da bu desteğin yükselmesinin sebebi nedir? Türkiye’deki bu durumu nasıl görüyorsunuz?

BM MÜLTECİLER YÜKSEK KOMİSERLİĞİ TÜRKİYE TEMSİLCİSİ PASCALE MOREAU – Evet, bahsettiğiniz gibi, Afganlar özellikle Dünya Mülteciler Günü’nde ofisimizin önünde bir gösteri yaptılar. Biz bunu çok olumlu bir girişim olarak karşılıyoruz aslında. Afganların kendi seslerini yükseltme girişiminde bulunmaları, kendileriyle ilgili konularda savunuculuk yapmalarını çok gönülden destekliyoruz.

Tabii, farkındayız ki bu sistem, başvuruların değerlendirilmesine ilişkin sistem yeterince hızlı değil ama bizim bunu daha fazla hızlandıracak ne kapasitemiz var ne rakamlar buna müsaade ediyor. Sayılar günden güne yükseliyor ama elimizden geldiğince Afganların ve diğer Suriyeli olmayan mültecilerin yeniden yerleştirilme sayılarını artırmaya çalışıyoruz. İhtiyaçların çok farkındayız. Bunun için de hem belediyelerle hem de diğer uydu şehirlerdeki diğer ilgili kuruluşlarla beraber çalışmaya özen gösteriyoruz ki bu kişilerin yaşadıkları yerlerde ihtiyaçlarına karşılık verilebilsin hem Afganların hem Suriyeli olmayan diğer mültecilerin.

Yabancı düşmanlığı konusuna gelirse, bizim de çok ciddi endişelerimiz var tabii bu konuda ve çok değişik sebepleri var yabancı düşmanlığının. Hem ulusal hem bölgesel hem global olarak, küresel olarak bu, maalesef ilerleyen, yükselen bir konu ve bazı ülkelerde çok daha ön plana çıkıyor, yeni yeni yabancı düşmanlığı çeşitleri de ortaya çıkıyor. Bu konuda ortak bir çabaya ihtiyaç var ve sadece politik manada değil, toplumun her alanında. Aynı zamanda, sadece mültecilerle ilgili değil, yerinden edilmiş bütün kişilerle ilgili olarak bu yabancı düşmanlığıyla ilgili ortak bir çalışma yapılması gerekiyor.

Ama, şunu da görüyoruz: Her şey, tabii, siyah ya da beyaz değil, birçok olumlu şey de gözlemleniyor. Avrupa’daki krizde ya da başka yerlerde gözlemlediğimiz çok önemli bir şey, sivil toplumun katkısı. Sadece sivil toplum kuruluşları çatısı altında çalışan kişiler değil ama normal, sıradan insanlar bir gün uykusundan uyanıp “Ben bugün mültecilere yardım etmek istiyorum, gönüllü çalışma yapmak istiyorum.” diye ortaya çıkabiliyorlar. Çok kişi gördük Antep’te, Urfa’da, başka şehirlerde de “100 kişiye gıda dağıtmak istiyorum.” diye ortaya çıkan ya da evinde bir düzine insanı ağırlayan -bazı yerlerde gerçekten evlerde misafir ediliyor mülteciler- bu tarz insanları görüyoruz. Ama, bunun öteki tarafında sadece mültecilere destek ve yardım değil, ev sahipliği yapan topluma da destek vermek gerektiğini unutmamamız gerekiyor çünkü özellikle belediyeler, illerdeki hizmetler, bunların hepsi yüksek sayıda mültecilerin varlığı sebebiyle çok büyük bir kapasite sıkıntısı yaşıyor. Dolayısıyla, sosyal uyumun önemli bir ayağını da aynı zamanda ev sahibi topluma yapılacak destek oluşturuyor.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Zaten, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğinin bu konudaki çalışmalarını takip ediyoruz, bunun için teşekkür ediyoruz. Türkiye ofisindeki arkadaşları daha önceden tanıyoruz, âdeta bu işleri kendilerini adayarak yapıyorlar, bunun farkındayız, onun için de ekibinize teşekkür ediyoruz. Geldiğiniz için, bize bir sunum yaptığınız için de teşekkür ediyoruz. İnşallah, bundan sonra da iş birliğimiz artar. Tabii, Parlamentoda bizim yapmamız gerekenler var, bu konuda da sizinle yine ilerideki günlerde iş birliği yaparız diye temenni ediyorum.

Toplantıyı kapatıyorum, teşekkür ederim.

Kapanma Saati: 13.50